

КОМПОНЕНТИ ТА ПОКАЗНИКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ КОМАНДИРОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

В статті розглянуто компоненти та показники прийняття рішення командиром в умовах невизначеності: емоційно-вольовий, когнітивний та ціннісно-мотиваційний, що відіграють визначальну роль в прийнятті рішення командиром. Визначено основні функції, що реалізуються компонентами, врахування яких обумовлюватиме ефективність реалізації цього рішення в бойовій обстановці та в ситуації невизначеності.

Ключові слова: командир; рішення; компоненти; показники; невизначеність.

Постановка проблеми. Головною дією особою в ході ведення бойових дій є постать командира. Рівень підготовки командира в значній мірі визначає можливість вирішувати різнопланові завдання і приймати складні рішення. Професійна діяльність сучасного офіцера досить багатогранна та різноманітна. Офіцеру-командиру не достатньо мати лишень добрий фізичний стан та вольовий характер. Протягом останнього десятиліття, зокрема на досвіді власної країни, ми можемо спостерігати як кардинально змінилися способи та засоби ведення війни та бойових дій. Негативним інформаційним впливом противник намагається вплинути на командирів, зламати їх волю, посіяти хаос, невизначеність, спотворити існуючі цінності чим вбити мотивацію до виконання своїх обов'язків. Оскільки діяльність командира протікає в умовах невизначеності, щоб протидіяти цим викликам, командир повинен мати високий інтелектуальний, емоційно-вольовий та ціннісно-мотиваційний рівень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проведений аналіз досліджень стосовно прийняття рішень засвідчив, що рішення – це предмет інтеграції і синтезу умов та обмежень, результат вибору із сукупності можливих варіантів, який дозволяє домогтися найбільшої ефективності дій [2]. З огляду на досвід вивчення факторів, що впливають на ефективність вибору в різних умовах життєдіяльності, на сьогодні існує ряд теоретичних концепцій і моделей прийняття рішення розроблених такими вченими як Г. Балл, А. Карпов, Ю. Козелецький, Т. Корнілова, А. Моляко, Л. Помиткіна, В. Роменець, О. Санніков та ін. [9]. Кожна з цих концепцій та моделей

прийняття рішення є цікавим і ґрунтовним дослідженням, що розглядає прийняття рішення з точки зору вольової інтенції, вибору, вчинку та інше. Але все ж таки ці підходи в повній мірі не розкривають наше бачення на проблему командирського рішення в умовах невизначеності. Так, зокрема, О. Санніков, розуміючи специфіку та особливості результату функціонування такої системи - прийняття життєвих рішень - виділяє в ній три функціональних блоки: блок особистісних компонентів; блок компонентів взаємодії з середовищем; блок компонентів рішучості [5]. На нашу думку, виділення блоку компонентів взаємодії з середовищем не є доцільним, у зв'язку з тим, що будь які дії навколишнього середовища впливають на особистісний блок компонентів (навіть створення ситуації невизначеності) і саме прийняття рішення все ж таки буде залежати від психологічних особливостей командира, а навколишнє середовище є лише одним із факторів (чинників), що впливають на прийняття ним рішення. Також блок компонентів рішучості на нашу думку не доцільно виокремлювати окремим блоком так як рішучість пов'язана з емоційно-вольовим компонентом, який входить до психологічних особливостей командира і особистісного блоку зокрема.

Метою статті є визначення компонентів та показників, що впливають на прийняття рішення командиром в умовах невизначеності.

Методи дослідження. Для досягнення мети нами були використані методи аналізу, порівняння та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Вдосконалення управлінських навичок командира неможливе без розвитку його особистості, без постійної роботи над собою,

без намагання досягнути вершин професійної майстерності. Це обумовлено тим, що оволодіти мистецтвом управління і ефективно приймати рішення зможе лише той командир, який володіє добре розвиненим мисленням, вміє тверезо оцінити досягнуте та правильно спланувати перспективи. Як показує практика, процес творчого свідомого мислення командира протікає послідовно і складається з декількох етапів. На першому етапі командир намагається виділити головні ознаки ситуації, на другому – розпізнати ситуацію шляхом співставлення виділених ознак з наявною інформацією, на третьому – відпрацювати варіанти рішення на основі прогнозування ситуації, на четвертому – оцінити оптимальні варіанти рішення з позиції моральності і відповідальності і на п'ятому етапі – командир приймає кінцеве рішення.

Також варто зазначити, що приймати правильні рішення командир домагає не лише високий рівень розвитку мислення, але й інтуїція. Інтуїція в поєднанні зі сміливістю і відповідальністю дає командир можливість приймати адекватні рішення в найскладнішій обстановці та в умовах невизначеності. При цьому слід зауважити, що інтуїція не має нічого спільного з рішенням, що приймається наугад. Інтуїція будується на основі глибоких знань і схильності до творчості.

Розуміючи специфіку та особливості функціонування такої системи – прийняття рішення командиром в умовах невизначеності – ми виділяємо в ній три основних компоненти, що володіють специфічними характеристиками та відіграють визначальну роль в прийнятті рішення командиром в умовах невизначеності: емоційно-вольовий компонент; когнітивний компонент; ціннісно-мотиваційний компонент.

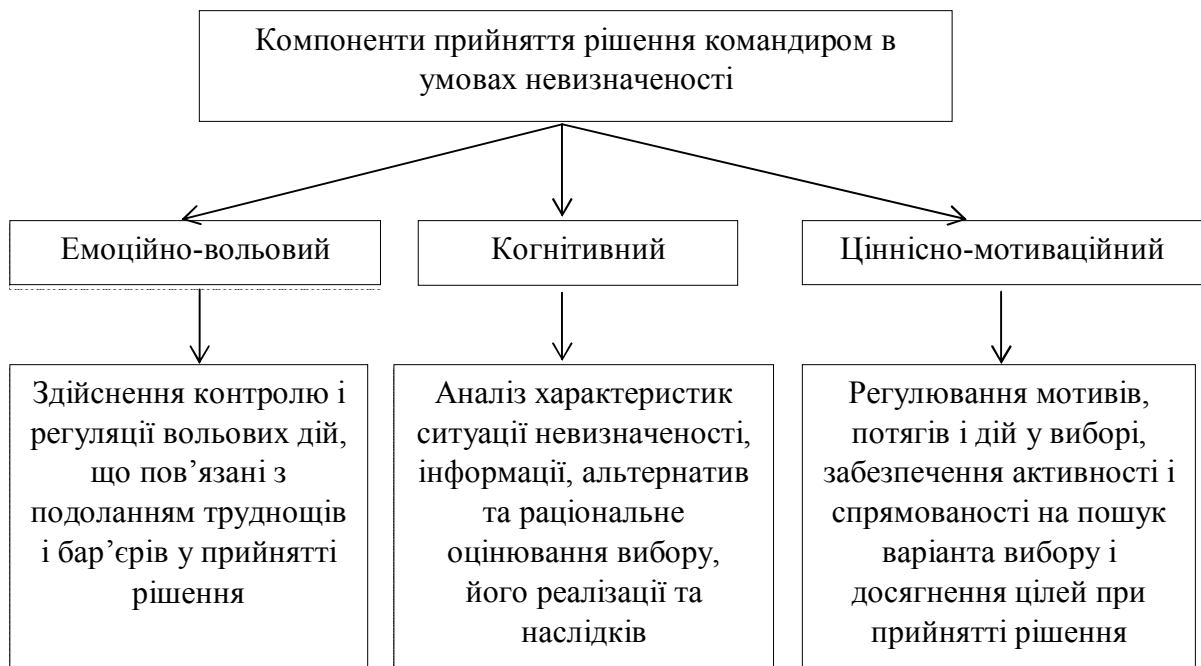

Рис.1. Компоненти прийняття рішення командиром в умовах невизначеності

У сукупності ці компоненти забезпечують ресурсами прийняття рішення командиром в умовах невизначеності. Визначимо основні функції, що реалізуються компонентами при прийнятті рішення.

Емоційно-вольовий компонент займає в системі регулювання прийняття рішення не лише центральне положення, але є одним із найбільш визначальних. Основними його функціями є здійснення контролю і регуляції вольових дій особистості, що пов'язані з подоланням труднощів і бар'єрів

у прийнятті рішення, з реалізацією вибору, в тому числі в ситуації невизначеності. З вольовою регуляцією пов'язані гнучкість або стійкість активності особистості в залежності від того, збільшується чи зменшується невизначеність в результаті прийнятого рішення, приймаючи участь у виконанні функції регулятора особистості як системи в цілому. Відомо, що особистість завжди направляє свої вольові зусилля на мінімізацію психологічно усвідомлюваного ризику, зберігаючи тим самим психологічну цілісність системи особистих намірів,

домагань, що реалізуються у виборі і прийнятті рішення, тим самим забезпечуючи свою психоемоційну стійкість. Сумніви особистості, що супроводжуються коректуванням цілей стосовно рішення що приймається, «знімаються» саме емоційно-вольовим компонентом. К. Альбуханова-Славська зазначає, що прийняття рішення є не лише вибором альтернатив на раціональній основі, але і вольовим вирішенням протиріч, здатністю абстрагуватися від обставин, психічною стійкістю по відношенню до труднощів, вмінням виконувати діяльність на оптимальному рівні активності особистості [1]. В прийнятті рішення емоційно-вольовий компонент є одним з провідних факторів, індикатором і регулятором його ефективності. В залежності від включеного до його складу емоцій, у прийнятті рішення приймають участь два емоційних регулятора: модальності «радість» та модальності «страх, смуток, гнів» в різних їх поєднаннях. Тобто, однією з функцій цього компонента є формування емоційного забарвлення тієї ситуації, в якій потрібно приймати рішення, у відношенні до результатів порівняння ситуації з рішенням, яке зберігається в індивідуальному досвіді, в оцінюванні і виборі вагомих альтернатив рішення, його корисності, реалізації і наслідків. Складнішою є ситуація, коли прийняття рішення формується у віртуальному просторі. Тут, здебільшого стає складнішою оцінка ситуації і вибору ресурсів прийняття рішення через відсутність об'єктів. Як відзначає дослідниця, регуляція діяльності здійснюється не свідомістю, а особистістю за допомогою свідомості, так і регулюючий вплив емоцій опосередковано всім комплексом індивідуальних і особистісних характеристик командира, який приймає рішення в умовах невизначеності [1].

Відомо безліч прикладів, коли ситуації, які сприймаються командиром як загрозові, не є такими насправді, але верифіковані таким чином в силу особливостей емоційного складу його особистості. Роль фактору вибору може зіграти навіть психоемоційний стан іншої людини (начальника, товариша, підлеглого і.т.д), коли в емоційно сприйнятливою командира спрацьовує ефект сугестії, або «зараження» станом суб'єкта, який спонукає

до прийняття рішення. В багатьох командирів прийняття рішення, як джерело психічного стану, яскраво виражено саме в екстремальних ситуаціях та умовах невизначеності, і практично завжди викликає зміну психоемоційного стану (пооява занепокоєння, тривоги, переживань).

Тому для ефективного прийняття рішення в умовах невизначеності, командир повинен відповідати певним критеріям та володіти такими вольовими якостями, які сприятимуть подоланню зовнішніх і внутрішніх труднощів і в цих складних умовах мають проявлятися як стійкі особистісні риси. На нашу думку такими якостями є цілеспрямованість, наполегливість, рішучість, упевненість, ініціативність та сміливість.

Таким чином емоційно-вольовий компонент займає центральне положення в системі регуляції прийняття рішення командиром в умовах невизначеності, а емоції є одночасно і головним чинником ефективної регуляції і індикатором цієї ефективності.

Головними функціями когнітивного компоненту командира який приймає рішення є: аналіз характеристик ситуації, що виникла (невизначеності, ризику); аналіз наявної інформації і вистежування недостатньої для здійснення вибору варіантів рішення; аналіз бар'єрів, труднощів вибору і особистісних ресурсів для їх подолання; раціональне оцінювання ефективності вибору, його реалізації і наслідків. Здатність командира вийти за межі існуючої ситуації забезпечує активізацію когнітивного компонента, що призводить до конструювання можливих результатів під час її осмислення та обдумування, до прогнозу можливих наслідків, до активізації пошуку оптимального вибору в даних умовах невизначеності, знаходження найбільш ефективного і раціонального варіанту рішення. І це багато в чому визначає напрямок подальшої трансформації ситуації. Вона може рухатися або в бік зменшення ризику, зняття невизначеності, зниження суб'єктивної визначеності, або відходу від ситуації, її уникнення або нівелювання. Стосовно прийняття рішення, то тут когнітивний компонент також відображає здатність командира прорахувати не лише ймовірність досягнення успіху, але й міру

зниження невдачі або помилки під час здійснення вибору із декількох схожих альтернатив. Успішність перетворення невизначеності в безпечну ситуацію, залежить від навичок прийняття рішень, від уміння формувати альтернативні їх варіанти, від знання стратегії і тактики його реалізації. Тому чим вище рівень сформованості складових когнітивного компонента, тим нижче невизначеність ситуації і небезпека ризику вчинити дії, які можуть призвести до втрат. Такі складові когнітивного компонента як інтуїція та логіка дають можливість компенсувати неповноту інформації та неоднозначність оцінок тієї ситуації яка відбувається. Також можуть мати місце такі ситуації, які на перший погляд здаються нам невизначеними, але насправді дана ситуація вже мала місце, але вона настільки далеко в пам'яті, що особистість не може її пригадати відразу, чим створює емоційну напруженість. Саме когнітивний компонент може дістати розв'язок цієї ситуації з пам'яті, тим самим зняти напруженість і, з урахуванням імовірнісного характеру подальшого розвитку ситуації, прийняти виважене рішення [2].

Таким чином, ступінь невизначеності (ризiku) або визначеності, який сприймається командиром в кожній ситуації прийняття рішення, є суб'єктивною характеристикою, що оцінюється з опорою на її індивідуально-психологічні особливості й одну з ключових ролей відіграє когнітивний компонент. Іншими словами, здатність виділяти, аналізувати і враховувати різного роду фактори та чинники, що впливають на вибір і результат рішення що приймається, а також можливість наслідків його реалізації різняться у командирів з різними індивідуально-психологічними особливостями. Успішність перетворення невизначеності в безпечну ситуацію, залежить від навичок прийняття рішення, від уміння формувати альтернативи та їх варіанти, від знання стратегій і тактик його реалізації. Чим вище рівень сформованості складових когнітивного компонента, тим нижче невизначеність ситуації і небезпека ризику прийняття рішення, які можуть спричинити за собою втрати.

Основними функціями ціннісно-мотиваційного компонента є здійснення

контролю і регуляції мотивів, потягів і дій особистості у виборі і його успішній реалізації.

Ціннісно-мотиваційний компонент забезпечує на належному рівні підтримання активності командира і його спрямованість на пошук варіанта вибору і досягнення цілей при прийнятті рішення. Даний компонент приймає участь не лише у визначенні ефективності самореалізації особистості, але й відображає ціль рішення, що реалізується. Якщо ситуація вибору сприймається як така, що безпосередньо загрожує самореалізації особистості командира, або пов'язана з можливими змінами результату, то головними мотивами вибору командира може стати прагнення до успіху. Професія військового передбачає володіння відповідними знаннями, уміннями й навичками, а також наявність певних особистісних якостей, інтегруючим началом яких є ціннісно-мотиваційний компонент, оскільки саме з нього вибудовується вся система професійно важливих якостей і здібностей командира – професіонала. Досвід прийняття рішень в професійній діяльності командира набувається в процесі його служби і формується при виражених спрямованості і інтересів командира, тим самим відображаючи його сформовані світогляд і культуру.

Ціннісно-мотиваційний компонент в широкому сенсі слова розуміється як стрижень особистості, яким опосередковуються такі властивості як спрямованість, ціннісні орієнтації, установки, соціальні очікування, домагання та інші соціально-психологічні характеристики. Виділяють різні підходи у зарубіжній та вітчизняній психологічній науці до розуміння сутності ціннісно-мотиваційної сфери. Так, у психоаналітичних теоріях основою ціннісно-мотиваційної сфери вважають вроджені неусвідомлювані інстинкти, архетипи колективного неусвідомлюваного, потребу в свободі, знаходженні ідентичності, подоланні почуття неповноцінності. Біхевіористи акцентують увагу на зовнішньому підкріпленні (нагороді чи покаранні), які настають після виконання певного поведінкового акту. У когнітивних теоріях увага привернута до прагнення подолати когнітивний дисонанс і встановити внутрішню гармонію. В гуманістичних теоріях ціннісно-мотиваційні

компоненти особистості розглядають через призму задоволення різного рівня потреб та в русі до самоактуалізації, потреби у творчості, здатності робити вільний вибір [4;8].

Найбільш яскраво та детально питання ціннісно-мотиваційної сфери розкрито в теоріях екзистенціалістів. Зокрема С. Мадді, створивши концепцію життєстійкості, вводить поняття вибору майбутнього (змін, нових вражень), що супроводжується почуттям тривоги та минулого (незмінного стану речей), що викликає відчуття провини. Автор диференціює цінності у залежності від рівня життєстійкості особистості й зазначає, що люди з високим рівнем життєстійкості орієнтовані в більшій мірі на духовні цінності, тоді як людей з низьким рівнем життєстійкості більш приваблюють матеріальні цінності. Тому люди з високим рівнем життєстійкості готові робити вибір майбутнього і зустрітися з невизначеністю нових вражень [3]. Значний внесок в дослідження ціннісно-мотиваційної сфери зробив В. Франкл, який довів, що цінності, смисли та мотиви є факторами, що допомагають людині існувати в несприятливих ситуаціях та умовах невизначеності. Він розглядає актуальні питання про природу ціннісних вчинків та виокремлює три групи цінностей: інтенціональні (цінності діяльності); цінності переживань (естетичні цінності, захопленість зовнішнім світом, кохання тощо); цінності ставлення (які реалізуються через мужнє перенесення того, що не можна змінити і на що не можна вплинути) [7]. У вітчизняній та сучасній українській психологічній літературі дослідженням ціннісно-мотиваційної сфери також приділялась значна увага. Так, проблема ціннісних орієнтацій в контексті спрямованості особистості знаходить відображення у працях І. Беха, Д. Леонтєва, Т. Титаренко, Т. Яценко, Є. Степури та інших сучасних вчених. В одній із таких праць Є. Степура показав кореляційний зв'язок між ціннісними орієнтаціями та прийняттям рішення особистістю, а проведений ним факторний та кластерний аналіз виявив додаткові аспекти зв'язку ціннісно-сислової сфери з прийняттям рішення і дав змогу розширити уявлення про ціннісний підтекст процесів прийняття

рішення в умовах часткової та повної невизначеності [6].

До складу ціннісно-мотиваційного компоненту ми можемо включити такі його елементи, як провідні потреби, мотиви, ціннісні та смисложиттєві орієнтації особистості.

Таким чином можна зауважити, що ціннісно-мотиваційний компонент визначається як спосіб самореалізації, що базується на особливостях мотиваційних, смисложиттєвих і ціннісних орієнтацій особистості командира і може виступати чинником продуктивності регуляційного потенціалу командира у процесі прийняття рішення в умовах невизначеності та визначати продуктивність його діяльності. Адже невизначеність пробуджує в людині найбільш актуальні і типові для неї тенденції, що дає можливість аналізувати ціннісні прояви особистості у найбільш чистому відображенні. А враховуючи ті рішення, які приймає командир в бойовій обстановці (зокрема і на знищення живої сили противника, тобто позбавлення життя інших осіб, та задля збереження життя підлеглого особового складу), ціннісно-мотиваційний компонент виходить на перший план.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений системний аналіз прийняття рішення командира в умовах невизначеності дозволив нам виділити три основних компоненти, що володіють специфічними характеристиками та відіграють визначальну роль в прийнятті рішення командиром в умовах невизначеності: емоційно-вольовий компонент; когнітивний компонент; ціннісно-мотиваційний компонент.

Визначено основні функції, що реалізуються компонентами при прийнятті рішення. Так, емоційно-вольовий компонент займає в системі регулювання прийняття рішення не лише центральне положення, але є одним із найбільш визначальних. Основними його функціями є здійснення контролю і регуляції вольових дій особистості, що пов'язані з подоланням труднощів і бар'єрів у прийнятті рішення, з реалізацією вибору, в тому числі в ситуації невизначеності. Головними функціями когнітивного компоненту командира який приймає рішення є: аналіз характеристик ситуації, що виникла (невизначеності,

Питання психології

ризик); аналіз наявної інформації і вистежування недостатньої для здійснення вибору варіантів рішення; аналіз бар'єрів, труднощів вибору і особистісних ресурсів для їх подолання; раціональне оцінювання ефективності вибору, його реалізації і наслідків. Здатність командира вийти за межі існуючої ситуації забезпечує активізацію когнітивного компонента, що призводить до конструювання можливих результатів під час її осмислення та обдумуванні, до прогнозу можливих наслідків, до активізації пошуку оптимального вибору в даних умовах невизначеності, знаходження найбільш ефективного і раціонального варіанту рішення. Основними функціями ціннісно-мотиваційного компоненту є здійснення контролю і регуляції мотивів, потягів і дій особистості у виборі і його успішній реалізації. Ціннісно-мотиваційний

компонент забезпечує на належному рівні підтримання активності командира і його спрямованість на пошук варіанта вибору і досягнення цілей при прийнятті рішення. Даний компонент приймає участь не лише у визначенні ефективності самореалізації особистості, але й відображає ціль рішення, що реалізується.

Таким чином, гармонійне поєднання та взаємодія всіх трьох компонентів, дозволяє командиру ефективно функціонувати та полегшує досягнення мети у прийнятті рішення в умовах невизначеності.

У відповідності до визначених компонентів подальші дослідження у прийнятті рішення командирами ми вбачаємо у визначенні підходів та підборі психодіагностичного інструментарію для дослідження психологічних особливостей прийняття рішення командира в умовах невизначеності та екстремальних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности. Москва : Наука, 1980. 333 с.
2. Карпов А. В. Психология принятия решения. Монография. Ярославль. Ин-т психологии РАН, 2003. 240 с.
3. Мадди С. Смыслообразование в процессе принятия решений. *Психологический журнал*. 2005. Т. 26, № 6. С. 87–101.
4. Психология мотивации и эмоций /под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер и М.В. Фаликман. Москва: Омега-Л.2006. 752 с.
5. Санников А. И. Психология жизненного выбора личности. Монография. Одесса. Изд-во ВМВ. 2015. 312 с.
6. Степура Є.В. Ціннісно-сміслові чинники прийняття рішень особистістю в умовах невизначеності. Дисс. на здоб. наук. ступ. канд.психол. н., Київ. 2016. 204 с.
7. Франкл В. Человек в поисках смысла. Москва: Прогресс.1990. 368 с.
8. Хьелл Л., Зиглер Д. Теория личности. 3-е изд. СПб.: Питер.2004.607 с.
9. Черевичний С.В. Підходи до проблеми прийняття рішень в філософії та психології. *Вісник національного університету оборони України. Зб-к. наук. праць*. К. НУОУ. 2019. Вип. 2 (52). С.146–154.

References

1. Abulkhanova-Slavskaya K. A. Deyatel'nost i psikhologiya lichnosti. Moskva : Nauka, 1980. 333 s.(in Russian).
2. Karpov A. V. Psikhologiya prinyatiya resheniya. Monografiya. Yaroslavl. In-t psikhologii RAN, 2003. 240 s. (in Russian).
3. Maddi S. Smysloobrazovanie v protsesse prinyatiya resheniy. Psikhologicheskiy zhurnal. 2005. T. 26, № 6. S. 87–101.(in Russian).
4. Psikhologiya motivatsii i emotsiy /pod red. Yu.B. Gippenreyter i M.V. Falikman. Moskva: Omega-L.2006. 752 s.(in Russian).
5. Sannikov A. I. Psikhologiya zhiznennogo vybora lichnosti. Monografiya. Odessa. Izd-vo VMV. 2015. 312 s. (in Ukrainian).
6. Stepura Ye.V. Tsinnisno-smyslovi chynnyky pryiniattia rishen osobystistiu v umovakh nevyznachenosti. Dyss. na zdob. nauk. stup. kand.psykhol. n., Kyiv. 2016. 204 s. (in Ukrainian).
7. Frankl V. Chelovek v poiskakh smysla. Moskva: Progress.1990. 368 s. (in Russian).
8. Khell L., Zigler D. Teoriya lichnosti. 3-e izd. SPb.: Piter.2004.607 s. (in Russian).
9. Cherevychnyi S.V. Pidkhody do problemy pryiniattia rishen v filosofii ta psykhologii. *Visnyk natsionalnoho universytetu obrony Ukrainy. Zb-k. nauk. prats*. K. NUOU. 2019. Vyp. 2 (52). S.146–154 (in Ukrainian).

Резюме

Черевичный С. В. адъютант, НУОУ имени Ивана Черняховского
**КОМПОНЕНТЫ И ПОКАЗАТЕЛИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЯ КОМАНДИРОМ В
УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ**

В статье рассмотрены компоненты и показатели принятия решения командиром в условиях неопределенности: эмоционально-волевой, когнитивный и ценностно-мотивационный, которые играют определяющую роль в принятии решения командиром. Определены основные функции, реализуемые компонентами, учет которых предопределяет эффективность реализации этого решения в боевой обстановке и в ситуации неопределенности.

Ключевые слова: командир; решения; компоненты; показатели; неопределенность.

Summary

Cherevychnyi S. adjunct National Defence
University of Ukraine named after Ivan Chernyakhovskiy

**COMPONENTS AND INDICATORS OF DECISION MAKING BY THE COMMANDER
UNDER UNCERTAINTY**

Introduction. *The article examines the components and indicators of a commander's decision-making in conditions of uncertainty: emotional-volitional, cognitive and value-motivational, which play a decisive role in the commander's decision-making. The main functions implemented by the components, the consideration of which will predetermine the effectiveness of the implementation of this solution in a combat situation and in a situation of uncertainty, have been determined.*

Purpose. *The purpose of the article is to determine the components and indicators that influence the decision of the commander in conditions of uncertainty.*

Methods. *To achieve this goal, we used methods of analysis, comparison and generalization.*

Originality. *The systematic analysis of the commander's decision-making in conditions of uncertainty allowed us to identify three main components that have specific characteristics and play a decisive role in the commander's decision-making in conditions of uncertainty: emotional-volitional component; cognitive component; value-motivational component. The main functions implemented by the components in decision making are identified. The main functions of emotional and volitional component are to control and regulate the volitional actions of the individual, associated with overcoming difficulties and barriers to decision-making, with the implementation of choices, including in situations of uncertainty. The main functions of the cognitive component of the decision-maker are: analysis of the characteristics of the situation (uncertainty, risk); analysis of available information and tracking insufficient for the implementation of the choice of solutions; analysis of barriers, difficulties of choice and personal resources to overcome them; rational assessment of the effectiveness of the choice, its implementation and consequences. The main functions of the value-motivational component are the control and regulation of motives, inclinations and actions of the individual in the choice and its successful implementation. The value-motivational component provides at the appropriate level of maintaining the activity of the commander and his focus on finding a choice and achieving goals in decision-making.*

Conclusion. *Thus, the harmonious combination and interaction of all three components allows the commander to function effectively and facilitates the achievement of the goal in decision-making in conditions of uncertainty.*

In accordance with the identified components, further research in decision-making by commanders, we see in the definition of approaches and selection of psychodiagnostic tools to study the psychological features of decision-making commander in conditions of uncertainty and extreme situations.

Key words: commander; decision; components; Indexes; uncertainty.